

Helge Skovs prædiken pinsedag

Taler

Helge Skov
Biskop

Dato

19. maj 1991

Sted

Ribe Domkirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 14, vers 15-21

DU SKAL! DET ER GUDS SIDSTE ORD TIL DIG

Når de gamle jøder skulle udtrykke, at Gud var en nærværende og den handlende Gud, kunne de ikke finde noget stærkere ord end ordet “ånd”. Dermed mente de at have sagt nok. Alle yderligere spørgsmål var helt overflødige.

For alle vidste dog, hvad det betød: Han var den levende vilje, som kunne røre ved det døde og kalde det til live, som kunne tale til den dvaske, så han rejste sig til ny lydighed.

Ja, han var i den grad nærværende som vilje, at de ikke vovede at give ham skikkelse. Hedningefolkene, gjorde sig billeder af Gud for at gøre ham levende, nærværende, mere forståelig for deres følelse og fantasi. Jøderne vendte sig bort med væmmelse, for man hånedes den levende ved at gøre sig et billede af ham, akkurat som han i virkeligheden ikke var til.

Det hedder om hedningefolkene sådan: Deres fejl var, at de dannede sig billeder af Gud skåret i træ eller støbt i bronze i mands eller kvindes eller okses skikkelse. Hver gang de skabte et billede af Gud – om det så blot var for det indre syn – skar de noget af ham bort, og han tabte dele af sin almagt.

For Gud var den hellige vilje, som havde hold på ens liv. Skulle man forsøge at kalde den altid nærværende mere nær ved at gøre sig et billede af ham, vil det sige det samme som, at man betvivlede, at han var til.

Da Moses var blevet kaldet til at gå hans viljes bud, spurgte han den brændende tornebusk: Jamen, hvem skal jeg sige, du er, når jeg kommer til israelitterne og overbringer dem dine befalinger. Jeg må da have dit navn. Jeg må da kunne forklare, hvem jeg har mødt. Og Gud svarede: Således skal du sige til israelitterne, "jeg er" har sendt mig til jer.

Der er ikke tale om, at han får forklaringer. Gud møder ham som en befaling, der skal lydes, og skylder ikke mennesker regnskab for, hvem han er. For det skulle med al ønskelig tydelighed fremgå af befalingen, at han er Gud. Gennem lydigheden skal han kendes og ikke gennem religiøse forestillinger og billeder, hvor man kan være i sikkerhed for hans viljes stemme, der befaler over ens liv.

Det betød det, når det gamle Israel kaldte Gud ved åndens navn. Det var så langt fra, at det gjorde ham mystisk og fjern. Det betød tværtimod tilkendegivelse og nærvær.

Jeg havde det i mange år sådan, at ordet pinse egentlig hensatte mig i en mærkelig blandet stemning. På den ene side var det jo så festligt allsammen med bøgeløv i naturen og Grundtvigs poetiske salmer, med festtaler for kirken på dens fødselsdag – og på den anden side kunne der midt i feststemningen indfinde sig en mærkelig svævende fornemmelse hos en.

Så blev man præst og skulle til at prædike i pinsen. Og man blev snart klar over, at der egentlig ikke i de tekster, der er givet os til at holde pinse med, er meget af det, vi er tilbøjelige til at opfatte som "pinsebruset". Den festlige løftede stemning. Der er ordene om ånden knyttet sammen med nogle ganske jævne ord, som vi kender fra vor dagligdag, sådan at det ikke er forbeholdt de såkaldt åndeligt modtagelige at høre, hvad ånden har at sige til menighederne, men det er for alle, der har øren at høre med. Alle, som hører efter, hvad der bliver sagt til dem.

Ordene om Helligånden er i vor tekst holdt på plads af talen om lydighed mod Jesu befalinger. Det vil sige, at det ikke lader sig gøre at kappe den solide fortøjning til ordet befaling, der er et lille hårdt virkeligt ord, der beholder sin karakter.

Befalingen når alle, som den er rettet til, uanset hvilken stemning de befinder sig i. Den gælder alle, der hører den, så ingen skal i dag komme og sige, at han er

udenfor. Befalingen slår ned midt i hans ophævelser som lyn og giver ham med ét noget helt andet at tænke på end sig selv og sin egen isolation. Befalingen tvinger nemlig den, der er lukket om sig selv og sin egen ensomhed, til at åbne sig og høre, hvad der siges til ham.

Jeg tror ikke, der findes noget mere nærværende og konkret ord end ordet "skal". Det griber ind i ens tilværelse på en afgørende måde og gør det nu. Og det er derfor, at netop dette ord er knyttet sammen med talen om ånden, som betyder, at Jesu ord gælder på denne dag. Det er derfor, det er knyttet til ordet ånd, at han ikke vil efterlade os faderløse, for vi skal altid følges af hans befaling.

Jamen, kunne *det* ikke være sagt lidt mere kærligt end med ordet befaling? Det lyder så hårdt. Nej, det tror jeg næppe, for så længe hans befaling har tag i os betyder det, at han ikke har sluppet os og opgivet os endnu.

Det ved vi jo noget om fra vore egne forhold. Man har måske mistet et menneske, som stod en nær, måske ens far, mor eller kone. Og man prøver i den første tid at bevare forholdet i mindet, men der går ikke ret lang tid, før man opdager, at det nok slet ikke er det menneske, der gik bort, man forholder sig til, men i virkeligheden er det sig selv. Men så kan det ske, at man midt i en situation hører en stemme. Hører en befaling fra hende, som med et bliver nærværende. Hendes vilje tvinger én ud i en handling, som man ellers ikke ville have gjort. Så er man forbundet med hende igen, som man var dengang, hun levede, og man er det vel at mærke på hæderlig måde. Så mindes man hende på den eneste måde, man kan mindes hende på, når det ikke skal bliver til føleri, en stjælen og en sjælen sig tilbage i mindet om det, der engang var. Der er nu tale om en fremadvendthed mod dagen i dag, da man stadig lever under det menneskes befaling.

Hvis I elsker mig, siger Jesus, så hold mine befalinger, så er jeg nær. Så vil jeg give mig tilkende for jer. Og når Jesus bruger ordet befaling, har det den uafviselighed over sig, som vi altså godt kender noget til ud fra et menneskes befaling, som er kommet ind i vort liv. Med ordet befaling er der tænkt ikke på en moralsk tilrettevisning, men på et levende forhold mellem den, der byder og den, der adlyder. Vi hører på enestående måde sammen og bliver en vilje.

Jesu liv med mennesker var fuld af befalinger, fordi han kom dem virkelig nær. Han kunne befale et menneske at håbe til Gud, og han kunne sige til den, der

var ude af sig selv af skræk: Frygt ikke, dine synder forlades dig. Til enken i Nain: Græd ikke. Og til Zakaus: Stig ned fra dit træ. Han satte sig ved hans bord, og det betød en befaling til ham om at stå op og leve.

Der er jo den forskel på en befaling og en moralsk henstilling, at en befaling griber direkte ind i ens liv, mens henstillingen og formaningen står i frastand og giver gode råd. Befalingen er altid nutidig, men henstillingen når ikke længere end til dørtærsklen. Der står den og venter sig noget af en anden, når beslutningen er taget. Men befalingen går helt ind i stuen og siger: Så er det nu.

Du skal! Det er Guds
sidste ord til dig. Du skal!
Mer end solsorten,
som ikke falder
uden Gud, skal du. Mer end
æblet, som svæver
i Guds hånd, skal du.
Mer end havet, som spejler
Guds ansigt, skal du.

Ordene er af digteren Klaus Høeck. De siger, at bag den vide verden, som den møder os med himmel, jord og hav, gemmer der sig en levende vilje, en befaling om at være til, et "du skal"!

En præst, jeg kender, har i sin gennemgang af digtet sagt, at det taler om både skabelsens og genløsningens "du skal". Vi kan læse om den vilje og dens ytringer på biblens første blade, hvor Gud med sin tale kalder verden op af tomheden og holder den oppe med sit befalende ord. "Der svæver verden foran Gud som en fugl under himlen. Der hænger den i hans ord som et æble på sin stilk, og kun Guds befaling forhindrer den i at synke tilbage i tomheden. Der spejler den som havet det ansigt, Gud vender mod verden, og giver på gådefuld vis udtryk for den vilje, der skabte alt i begyndelsen, da Gud talte sit første ord, og hvorunder også ethvert menneskeliv har hjemme".

Ordene "du skal" står i digtet med stor vægt, siger han. De kommer igen og byttes om. De står først, og de står sidst. Det er, som bliver de ringet ind af en klokke, der kalder til kirkesang eller bøn. Fem gange kommer dette "du skal" eller "skal du". Samme mening, samme tone, selv om ordene forbyttes, som når

kneblen slår imod klokken, så til den ene side og så til den anden.

Men der er også et andet ord, som i digtet fremhæves ved gentagelse. Ordet “mer” kommer tre gange, og hver gang lyder det med et særligt eftertryk vendt imod os, som om det vil vise vej ind i en hemmelighed, som hverken himmel, jord eller hav er i stand til at give fuldstændig og klar besked om. “Mer end solsorten.....mer end æblet..... mer end havet skal du”.

Gud er ikke standset op ved sit første “du skal”, hvormed han gav verden skikkelse og lod alt blive til. Gud har også et sidste ord – et andet “du skal” – som især er vendt mod os mennesker, og som taler anderledes og siger mere til os end det ord, som skaber og opretholder den ganske verden og os i den.

Der lever blandt mennesker et evangelisk “du skal”, som fik skikkelse i Jesus Kristus, og som stadig taler ind i vort liv gennem ham. Dette evangeliske “du skal” er Guds sidste ord, der sætter os på plads i livet og velsigner livet for os. Hele vort liv lægges af dette ord ind under Guds gode og nådige vilje.

Hvis I elsker mig, så hold mine befalinger, siger Jesus til sine apostle. Og der er ingen kold og skarp kommandotone i hans ord, selvom de falder med styrke..... Du skal, siger kærligheden, fordi den er stærk og varm, fyldt med levende vilje til at sætte sin sag igennem.

Du skal! Det er Guds
sidste ord til dig. Du skal!
Mer end solsorten,
som ikke falder
uden Gud, skal du. Mer end
æblet, som svæver
i Guds hånd, skal du.
Mer end havet, som spejler
Guds ansigt, skal du.

Hans “du skal” holder vort liv oppe. Også når det synker. Netop når du synker i død og grav. Du skal.

AMEN

Kilde

Skov, Helge: "Blomstre lad muld hvor de træde. Prædikener og ordinationstaler", s. 99-105. Forlaget ANIS, 2. opl. 1993

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden tekstrække, Pinedag, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/helge-skovs-praediken-pinedag>